

Транснаціональні корпорації. НТР і зміна структури економіки. Соціально-економічні моделі країн Заходу.

Міні-презентація · матеріал уроку без тестів

Що потрібно зрозуміти на уроці

Головна думка. Після Другої світової війни світова економіка ставала дедалі взаємозалежнішою. Великі компанії розміщували різні етапи виробництва в різних країнах, здійснювали прямі іноземні інвестиції та створювали мережі закордонних філій. Так утверджувалися транснаціональні корпорації.

- пояснювати поняття «транснаціональна корпорація»;
- називати причини зростання ТНК;
- характеризувати роль прямих іноземних інвестицій;
- аналізувати позитивні й негативні наслідки діяльності ТНК;
- пояснювати зв'язок ТНК, НТР та глобалізації економіки.

1. Передумови зростання ТНК

У 1947 р. 23 країни підписали Генеральну угоду про тарифи і торгівлю (ГАТТ), спрямовану на зменшення бар'єрів у міжнародній торгівлі. У 1994 р. було прийнято рішення про створення Світової організації торгівлі (СОТ). Одночасно поглиблювалася міжнародна спеціалізація виробництва: складові одного товару могли створюватися в різних країнах.

2. Що таке транснаціональна корпорація

Транснаціональна корпорація (ТНК) Велика компанія, що здійснює міжнародне виробництво на основі прямих іноземних інвестицій і контролює закордонні філії відповідно до єдиної глобальної стратегії.

Прямі іноземні інвестиції Вкладення капіталу в підприємство іншої країни з метою довготривалої участі та впливу на його діяльність.

Материнська компанія Головна компанія, що координує діяльність дочірніх структур і закордонних філій.

Філія Підрозділ компанії, що діє поза місцем розташування головного офісу, зокрема в іншій країні.

3. Як працює глобальна виробнича мережа

ТНК можуть розміщувати дослідження, виробництво деталей, складання, логістику, маркетинг і продаж у різних країнах. Вибір залежить від кваліфікації працівників, податків, транспортної доступності, ринку збуту та інших умов.

4. Масштаб і вплив ТНК

Підручник наводить дані, що у 2000 р. у світі діяло близько 63 тис. ТНК, які контролювали значну частину світового промислового виробництва, торгівлі та патентів. Це показує, що великі корпорації стали самостійними й дуже впливовими учасниками світової економіки.

5. Позитивні та негативні наслідки

Можливі позитивні наслідки	Можливі ризики та проблеми
Приплив інвестицій і створення робочих місць	Залежність місцевої економіки від рішень великої корпорації
Передача нових технологій і управлінського досвіду	Тиск на уряди заради вигідних правил і податкових умов
Розвиток міжнародної спеціалізації та експорту	Екологічні проблеми й порушення трудових або санітарних норм
Ширший вибір товарів і послуг	Уніфікація споживання та витіснення частини місцевих виробників

6. ТНК і науково-технічна революція

Науково-технічна революція перетворила науку на важливий чинник виробництва. Автоматизація та розвиток складних технологічних систем збільшили попит на інженерів, конструкторів, програмістів і дослідників. Зростання продуктивності праці одночасно сприяло переходу від переважного виробництва товарів до розширення сфери послуг.

7. Опорні дати

1947

Підписання ГАТТ 23 державами.

1994

Рішення про перетворення ГАТТ на
Світову організацію торгівлі.

2000

За даними підручника, у світі діяло
близько 63 тис. ТНК.

Підсумок уроку

ТНК є одним із ключових проявів глобалізації економіки. Вони поєднують капітал, технології, виробництво і збут у міжнародні мережі. Їхня діяльність може прискорювати модернізацію і поширення технологій, але водночас створює ризики економічної залежності, соціальних та екологічних проблем.